

Lc 9,11-17

Chú giải của Noel Quesson

Hôm nay là “Lễ Mừng Thiên Chúa”! Từ đó xem ra kỳ lạ, nhưng được tuyển chọn để nói lên mầu nhiệm “Mình và Máu Đức Kitô”, là dấu chỉ vĩ đại, là bí tích thiêng thánh của tình yêu Thiên Chúa dành cho nhân loại.

Vì thế để gọi lên cho ta thấy bí tích Thánh Thể quan trọng này, Giáo hội đã chọn, để năm nay chúng ta đọc lại một phép lạ liên hệ đến “vật chất”: đó là phép lạ hóa bánh ra nhiều. Làm như thế có phải là giảm nhẹ mầu nhiệm không? Có lẽ đó là điều gây cho ta nhiều ngỡ ngàng. Với tinh thần duy lý, chúng ta không thường hiểu sai, khi muốn vật chất hóa bánh ra nhiều một cách triệt để, hãy thiêng liêng hóa bữa tiệc Thánh Thể đến cùng sao? Thực sự, chúng ta sẽ nhận ra rằng, hai thứ bánh đó liên kết với nhau. Để nói lên Đức Giêsu cho đám đông dân chúng đói bụng ăn no nê, Luca sử dụng chính những công thức của Bữa Tiệc ly... Nhưng ông cũng sẽ diễn tả Thánh Thể như một bữa ăn huynh đệ, đòi phải phục vụ lên nhau cách cụ thể.

Có lẽ chúng ta cần nhận ra rằng, “bánh của Thiên Chúa” đòi ta phải thương tới anh em mình, tới “bánh của con người”... hoa quả và ruộng đất công lao của con người! Vì lòng thương yêu chúng ta, khi trao nộp Mình và Máu Ngài, Đức Giêsu đã mời gọi chúng ta hãy làm như thế. Làm sao Thánh Lễ của chúng ta lại có thể thoát ra ngoài thế gian được?

Đức Giêsu đã nói với đám đông về nước Thiên Chúa và chữa lành những ai cần được chữa.

Ngay những lời mở đầu, Luca đã tiếp tay rất nhanh, để độc giả của ông, những Kitô hữu sống Thánh Thể mỗi Chúa Nhật, hiểu rõ ý nghĩa biểu tượng của trình thuật ông sẽ kể. Cũng như trong thánh lễ, bữa ăn mà Đức Giêsu sắp công hiến cho đám đông, bắt đầu bằng một “Phụng vụ Lời Chúa”. Cần phải hiện diện tại đó ngay từ đầu để được dưỡng nuôi bằng chính Giêsu đó, Đấng “nói về nước Thiên Chúa” và “chữa lành những ai cần được chữa”. Phải, dấu chỉ của bánh che giấu một khuynh hướng biểu tượng sâu sắc mà ta cần phải hiểu ý nghĩa vượt trên thực tại vật chất trực tiếp. Lương thực sắp được trao ban, không chỉ nhằm tới làm dịu cơn đói phần xác, dù rằng trước hết nó đóng vai trò đó. Con người không chỉ sống bằng cơm bánh! Cơn đói khát của con

người không phải chỉ là những lương thực trần gian. Lát nữa họ có nhận ra Đấng sẽ ban cho họ “bánh bởi trời” (Ga 6) không?

Đức Giêsu “nói đến nước Thiên Chúa”. Do đó, đây là Lời giải thoát con người, là Ngôi Lời cứu độ con người, là sứ điệp mở lối cho con người tới Thiên Chúa. Hỡi con người giá như người biết nhu cầu đích thực của người? Giá như người biết rằng, sự “no thỏa” duy nhất và thực sự của người là chính Thiên Chúa. Người được tạo thành để hưởng hạnh phúc vô biên, mà các hạnh phúc trần gian chỉ là một thứ hình ảnh mờ nhạt. Vậy, bạn đừng hài lòng vì những thứ bánh ngọt, món rau đỗ, hay món thịt bò với khoai tây rán...

Đức Giêsu “chữa lành những ai cần được chữa”. Đó là kiểu nói đầy tính mạc khải. Luca biết rằng có lẽ mọi người đều cần đến việc chữa lành như trên, mà Đức Giêsu sẽ mang đến. Nhưng rõ ràng, có quá nhiều người còn đang đóng kín trong tiểu vũ trụ con Người riêng tư của họ, thường không cảm nhận được những giới hạn sâu xa của mình, như tội lỗi và định mệnh phải chết. Họ cứ tưởng mình là “mạnh khỏe”! Thế mà, Đức Giêsu không đến với người mạnh khỏe, những kẻ công chính, nhưng đến với kẻ đau bệnh và tội lỗi (Lc 5, 31). Đó thực là “hồng ân cứu độ của Thiên Chúa, sắp được biểu trưng trong lương thực màu nhiệm có sức làm no thỏa và vô cùng phong phú... mà Đức Giêsu (theo tiếng Hê-bơ danh của Ngài có nghĩa là “Thiên Chúa cứu độ”) sẽ trao ban cho “những ai cần đến”! phần tôi, tôi có thuộc vào những người đó không?

Ta cũng đã thấy, tại điểm nào mà kiểu giải thích nhằm đơn giản hóa sự việc, muốn tìm hết cách để hợp lý hóa phép lạ, và cố nói lên rằng, Đức Giêsu đã thuyết phục dân chúng để họ đưa ra những đồ dự trữ mà họ cất giấu, do đó gọi lên một thái độ chia sẻ chung. Kiểu giải thích này không nghiêm chỉnh. Nó biến Tin Mừng thành một thứ tiểu thuyết màu mè, dù đã đưa ra được một bài học liên đới khá tốt.

Cũng thật là ấu trĩ khi nghĩ rằng, Chúa là Đấng không ngừng làm cho các đồng bằng trên thế giới đầy rẫy những mùa gặt từ vài hạt lúa, lại có thể gặp lúng túng khi hóa bánh ra nhiều từ năm chiếc bánh... Thánh âu Tinh đã phát biểu như thế. Nhưng chúng ta hãy đi xa hơn. Nếu đó là ơn cứu độ, là sự sống đời đời, thì chỉ mình Thiên Chúa mới có thể ban tặng “Hỡi con người nếu

người nhận ra ân huệ Thiên Chúa ban” (Ga 4, 10). Ôi, hỡi chị phụ nữ xứ Samari, cơn khát khao của chị không phải là cơn khát ở nước giếng này! (Ga 4,15) Còn tôi, tôi có đói khát không?

Ngày đã bắt đầu tàn. Nhóm Mười Hai đến bên Đức Giêsu thưa người rằng: “Xin Thầy cho đám đông về, để họ vào làng mạc nông trại quanh đây, tìm chỗ trọ và kiếm thức ăn, vì nơi chúng ta đang ở đây là nơi hoang vắng...”.

Vẫn là nét nhạy bén của Luca. Dừng lại những chi tiết vật chất của cảnh tượng trên, có nghĩa là bỏ quá điều cốt yếu. Làm sao những người quen thuộc Kinh Thánh lại không nhận ra trong thứ bánh được trao ban cho dân chúng “trong hoang địa”: Một nhắc nhở đến phép lạ “man na” kỳ diệu trong Xuất Hành? Đức Giêsu là Môsê mới, “nhà giải phóng” mới, Đấng, “cứu khỏi vùng đất tử thần” hoang địa!

Không phải nhờ đi đến các nông trại làng mạc mà đám đông được cứu sống... nhưng chính là nhờ ở lại với Đức Giêsu! Hỡi các tông đồ, các ông đã nhầm lẫn khi kiếm tìm giải pháp trong phạm vi nhân loại.

Nhưng Đức Giêsu bảo: “Chính anh em hãy cho họ ăn. Các ông đáp: “Chúng con chỉ có vốn vụn năm cái bánh và hai con cá... trừ phi chúng con phải đi mua thức ăn cho cả đám dân này”. Quả thực, có tới chừng năm ngàn đàn ông. Đức Giêsu nói với các môn đệ: “Anh em hãy cho họ ngả lưng thành từng nhóm khoảng năm mươi người một”. Các môn đệ làm y như vậy và cho mọi người ngả lưng xuống.

Ta không thể không ngạc nhiên, về những vai trò mà Đức Giêsu yêu cầu các môn đệ thể hiện: thể nhưng chính Đức Giêsu sắp “ban bánh”... và nhóm Mười Hai sắp phân chia bánh. Trước hết, họ được trao cho trách nhiệm tổ chức đám đông ô hợp thành “cộng đoàn” có cơ cấu. Họ được Đức Giêsu thiết lập như các “thừa tác viên”, nghĩa là những “người phục vụ”. Làm sao các cộng đoàn thời Luca lại không hiểu được ám chỉ đó! Trình thuật mang tính đồng quê trên đây chắc chắn hàm chứa nhiều màu sắc phụng vụ hơn chúng ta tưởng, nếu ta không dừng lại ở vẻ bề ngoài.

Đức Giêsu cầm lấy năm cái bánh và hai con cá ngược mặt lên trời, dâng lời chúc tụng, bẻ ra và trao ban cho các môn đệ để các ông dọn ra cho đám đông.

Hiển nhiên là những từ trên được Luca chọn lựa, để nhắc lại nghi thức phẩm trật và phụng tự của Thánh Thể. Diễn tiến bốn cử chỉ Thánh trên đây, cũng sẽ được Luca thuật lại trong bữa tiệc ly thứ Năm Thánh và trong bữa ăn tại làng Em-mau:

Tại hoang địa (Lc 9, 15)

Đức Giêsu cầm lấy năm cái bánh...

Ngài chúc lành...

bẻ ra...

và trao ban...

Tại phòng Tiệc ly (Lc 22,19)

Ngài cầm lấy bánh...

dâng lời tạ ơn...

bẻ ra....

và trao ban...

Tại Em-mau (Lc 24,30)

Ngài cầm lấy bánh...

dâng lời chúc tụng.....

bẻ ra...

và trao cho họ...

Những lời trên không chắc chắn buộc chúng ta phải dừng lại trên lời giải thích, các Kitô hữu đầu tiên đã làm trước việc hóa bánh ra nhiều nổi tiếng mà các Tin Mừng không tường thuật cho ta ít hơn sáu câu đối chiếu (Mt 14, 13.21 và 15, 32.39 Mc 6, 30.40 và 8, 1.10 Lc 9, 10.17 Ga 6, 1,15). Khi linh mục, thừa tác viên phục vụ của Đức Giêsu lặp lại giữa chúng ta, trong cộng đoàn, bốn cử chỉ trên đây của Đức Giêsu, thì chính Người đang thực sự làm lại và: hiện diện giữa chúng ta. Thánh lễ có thể giúp ta, trong Đức tin gặp gỡ Đức Kitô Phục sinh, Đấng chiến thắng sự dữ và tử thần, do đó là Đấng cứu chuộc con người. Bánh được bẻ ra và trao ban, đó là dấu chỉ mà “Thiên Chúa ở cùng chúng ta. “Bánh đó chính là bản thân của Đức Giêsu được trao ban cho ta... là chính con người nhiệm mầu, như hai đoạn văn liền kề trước sau với trình thuật hóa bánh ra nhiều gợi lên cho ta: “ông này là ai mà ta nghe đồn những chuyện lạ như thế? Hêrôđê tự hỏi (Lc 9, 7.9)... “Anh em bảo Thầy là ai?”. Đức Giêsu hỏi các bạn hữu, ngay khi Người làm phép lạ trên đây (Lc 9, 18.27). Nếu chúng ta không trả lời câu hỏi về căn tính của Đức Giêsu trên đây, thì “dấu chỉ bánh” vẫn còn giữ vẻ hời hợt bên ngoài. Như thế có phải là các Kitô không cần quan tâm đến sự đói khát vật chất của mình

không? Cộng đồng chúng người trẻ của Taizé trả lời rằng việc phụng thờ và công cuộc phát triển liên kết với nhau. Việc bạn chia sẻ cơm bánh, thái độ dẫn thân để thay đổi xã hội, cử chỉ cho kẻ đói ăn, hành động phục vụ kẻ khác... những việc làm như thế rất quan trọng. Trước hết bạn hãy thực hiện những công tác đó! Nhưng bạn cũng đừng quên tôn thờ, gặp gỡ con người của Đức Giêsu Đấng cứu độ... Nếu không, bạn có thể làm thất vọng anh em mình về điều họ đang cần nhất. Họ là làm no thỏa cái bụng, họ cần sự thỏa mãn mà Thiên Chúa sẽ mang đến nếu bạn biết trao cho họ. Bởi vì, bánh hằng ngày của con người (không có gì tầm thường hơn là bánh!), cần phải trở nên Minh Thánh Đức Kitô. Không được phung phí bánh của con người. Một màu nhiệm đang ẩn giấu ở đó.

Mọi người đều ăn, và ai nấy được no nê. Những miếng vụn còn thừa, người ta thu lại được mười hai thúng.

Không được vứt đi một mảnh nào của đời người, một miếng nào của tầm thường, một giây nào của mỗi ngày... từ khi Thiên Chúa đã nhập thể vào đó! Lạy Chúa là Chúa tể càn khôn – chúc tụng Chúa đã rộng ban cho chúng con bánh này là hoa màu ruộng đất và công lao của con người, xin dâng lên Chúa để bánh này trở nên bánh trắng sinh nuôi dưỡng chúng con!

Nhưng chúng ta cũng biết rằng, lúc đó đám đông chưa hiểu gì. Họ muốn tôn Ngài làm vua, gán cho Người vai trò của Đấng Mêsia, theo quan điểm chính trị, đóng khung Người trong phạm vi nhân loại! Người đã không nhận. Người “lánh mặt đi lên núi” (Ga 6, 15) và “Người bắt các môn đệ xuống thuyền qua bờ bên kia” (Mc 6, 45).

Xin ban cho chúng con lương thực hằng ngày... lương thực này và lương thực kia!